

אשית עצות בנפשי

שיחות זכנינים

ממורינו ראש

הישיבה שליט"א

נ"ה

שנה ב'

פרשת במדבר

תשפ"ד

שיעור בדרך שו"ת
בביהמ"ד היכל הקודש בני ברק

שיעור בביהמ"ד
היכל הקודש טבריה

שיחות שנאמרו בימי
הביקור בארץ הקודש

לשמיעת השיעורים
קול ברסלב: 079-70-400-66

- פנימו -

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: USHISEB@GMAIL.COM

שיעור בדרך שו"ת בניהמ"ד היכל הקודש בני ברק

יום שני י"ב אייר תשפ"ד

מעשיות, בסוף מעשה י', בני ישראל ידעו שמי שיבוא להגיד להם פקוד פקדתי אתכם, שהקב"ה הולך לגאול אותם, זה סימן שהוא הגואל, אם כן, מה הסימן כאן, הרי כל אחד יכול לבוא להגיד שהקב"ה הולך לגאול, לשון רבינו: והדבר תמוה מאחר שידעו כל ישראל מזה אם כן מהו הסימן, רבינו לא עונה, אבל התשובה היא שכנראה שזה לא כזה קל להגיד את זה.

אתה שואל איך נשארים בהתחדשות אצל רבינו, צריך כל יום לעשות התבודדות על כך, להתבונן מה קיבלנו מרבינו, כי ברגע אחד אפשר להצטנן ולהיות חסיד ברסלב ישן, הדרשות כבר לא מעניינים, המכתבים לא מעניינים, הכל אותו דבר... צריך להתפלל על זה.

ומה עושים כדי שהתבודדות יהיה
בהתחדשות?

הוא ממשיך לשאול, איך עושים שהתבודדות תהיה באמת בהתחדשות, התשובה היא כנ"ל, גם על זה מבקשים, רבש"ע תעזור לי להתבודד בהתחדשות, רבש"ע תחדש אותי, רבש"ע תעזור לי, יש

איפה איציק? אמרת לו שאני כאן? איציק ושמואל בלעדי יש להם זכות גדולה, הם היו מהמתחילים, כשהתחילו את החיזוק יומי, הגיעו אלי לפני יותר מעשר שנים כמה אברכים, והם התחילו את חיזוק יומי המתורגם, על מה לדבר? אני מגיע מדרך ארוכה, באמריקה התחיל לאחרונה שאחרי השיעור 'ליל שישי' אנשים שואלים שאלות, ולפעמים מזה לבד נהיה שיעור, אני לא יכול להתרכז עכשיו לשיעור, תתחילו לשאול שאלות.

איך אפשר להישאר בהתחדשות אצל
רבינו?

הוא שואל שאלה טובה, איך אפשר להישאר אצל רבינו עם פרישקייט, התשובה היא, התשובה הברלסבית, תפילה והתבודדות, שבוע שעבר אומר לי מישהו, וכי זה חכמה לעשות 'עצתו אמונה', אני גם יכול לעשות את זה, על כל שאלה אתה עונה, תבקש מד' תבקש מד' תבקש מד', אמרתי לו, נו, אם זה כל כך קל למה אתה לא עושה את זה, יוצא כל יום מאות גליונות וקונטרסים על כל הצרות, תגיד להם לבקש מד', כנראה שזה לא כזה קל. עם זה מתורץ קושיית רבינו בסיפורי

מתקרבים לשבועות, ואנשים חושבים מה לי ולתורה, צריך לגלות להם שגם להם יכול להיות שייכות לתורה, עובדים יש מספיק...

האם אפשר לדבר עם אנשים מרבינו?

האם אפשר לדבר, בטח שאפשר לדבר, הרי רבינו אמר לדבר עם אנשים, כל השיחות של רבינו על הפצה, הכוונה היתה לדבר עם אנשים, בזמנו של רבינו זה היה הדבר היחיד של הפצה, לדבר עם אנשים, אבל היום כשיש קונטרסים ויש שיעורים בטלפון הרבה יותר קל להפיץ את הספרים, עדיין אפשר לדבר עם אנשים, אבל לא כל אחד יכול לעשות את זה, צריך לקלוט אם מישהו הגיע לדבר איתך בתמימות או שהוא רוצה לעשות ליצנות, אם הוא שואל בתמימות צריך לדבר איתו גם אם זה לוקח המון זמן.

היה אברך אחד שסחב אותי להיכל הקודש, הוא גר היום בקרית ברסלב, אז היה גר בווייליאמסבורג, ואז היה בווייליאמסבורג בית כנסת היכל הקודש מאוד קטן, יותר קטן מהשטיבל כאן, והאברך שדיבר אז את השיחות בביהמ"ד, שאל אותי בפליאה, וכי האברך הזה הכניס אותך? לפני שנים הוא טרטר לי את הראש עם כל מיני קושיות ושאלות, אני תמיד עניתי לו בסבלנות, ולא חלמתי שהוא יסחוב אותך, ואתה תפתח כאן ישיבה... יש הרבה משפחות בברסלב שהתקרבו אחרי ששאלו שאלות וענו להם בסבלנות, כמו הלל הזקן, ובסוף התקרבו, לא לדחות מי שמגיע לשאול, אבל היום כשאפשר לחלק בבתי הכנסת קונטרסים וספרים וגיליונות זה הרבה יותר קל.

האם לגשת לדבר עם אחרים?

זה דבר קצת מסוכן, רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ס' שצריך מאוד להיזהר

כאן רבי ואני כל כך ישן, יש כאן ליקוטי מוהר"ן ואני כל כך כבוי, יש כאן דברים כל כך קדושים ואני מתנהל כמצוות אנשים מלומדה.

איך זוכים להיות שמחים? רק על ידי הרבה תפילה, זה לא כל כך קל, זה לא כמו שנכנסים לחנות וקונים בקבוק חלב וזהו, כי כשמגיע שבת קודש, ולפעמים בערב שבת מגיע איזה רוח רעה לתפוס את מוח האדם והוא נכנס לעצבות ולעצבים, איך אפשר לצאת מזה, רק על ידי תפילות, ללכת לפינה ולהגיד: רבש"ע עזור לי להיות בשמחה.

איך זוכים לשלום בית?

בשלום בית אין כזה דבר מצב טבעי והפסקה, יש או כיוון מעלה או כיוון מטה, או שיש בבית אחוה ורעות, או שיש כעס ועצבים, ואיך אפשר לזכות לשלום בית? על ידי תפילות והתבודדות, לעשות חשבון הנפש, מה מגיע לי, מי אני בכלל.

איך יכולים להיות בעליה ולא להישאר ברידות?

רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כה: ובזה טועין החסידים, שפתאום נדמה להם שנפלו מעבודת ד', ובאמת אין זה נפילה כלל, רק מחמת שצריכין לעלות ממדרגה למדרגה, ואז מתעוררין ומתגברין מחדש הקליפות שהם התאוות והבלבולים והדמיונות והמחשבות והמניעות, על כן צריכים להתגבר בכל פעם מחדש לחזור ולהכניע ולשבר הקליפות והמניעות שבכל מדרגה ומדרגה מחדש אבל באמת אין כאן ירידה, אבל אתם חייבים לעסוק בהפצה, שלא יהיה כאן איזה שטיבל ישן. שכל אחד יעסוק משהו בהפצה, שעוד אברכים ועוד בחורים ידעו שאף הם יכולים ללמוד, מתכוננים עכשיו לקבלת התורה

תבדוק איך הבית כנסת נראה, אם זה סוג בית כנסת שלא מכניס אף גליון, יש דבר כזה לפעמים, אז אל תכניס אליו, אבל אם אתה רואה שם את כל סוגי הגליונות, אני לא יודע מה קורה כאן בארץ ישראל, אבל אני מתאר לעצמי שזה אותו דבר, כי במירון אי אפשר להניח סידור על השולחן מרוב גליונות, ואם יש של כולם תניח גם אתה את דברי רבינו, אל תעשה משהו מוזר ושונה משאר הגליונות, אבל דבר אחד תעשה שונה מאחרים, גם אם אחרים עושים, וזה נושא המדבקות, לא להדביק מדבקות גם אם אחרים מדביקים, זה מזיק לבתי כנסיות, אולי יש מקומות ששם מותר להדביק, אבל בדרך כלל זה לא מתאים, אבל לשים גליונות בבתי כנסיות וודאי שצריך, כל בית כנסת מופץ בגליונות ראיתי גם באומן, כל הסוגים והגליונות יש בכל מקום, וכי רק גליון היכל הקודש לא נשים, למה? מי שאל אותו בכלל?

האם אפשר להניח את הגליונות בכל חסידות?

בכל מקום שיש שאר גליונות, הרי הגליון שלנו לא משכנע אף אחד לבוא לברסלב, זה סך הכל מגלה את הקב"ה בעולם, עצות לעבודת השם להלכה למעשה, בשאר הגליונות יש דברי תורה מאוד יפים אבל לא יודעים לעשות למעשה, הגליון מרבינו מלמד את האנשים מה עליהם לעשות למעשה, לפתוח את הפה ולדבר אל ד', לפתוח את הגמרא ולגרוס, לדבר יפה בבית, לא לצעוק ולא לפגוע.

האם יש ענין שכל אחד יקרב אנשים אחרים באותה צורה שהוא התקרב לרבינו?

אין ענין דווקא בצורה זו, אבל לכל אחד יש את הצורה שלו, את הייחודיות שלו, אחד יודע לכתוב יפה, אחד יודע לשיר יפה, לאחד

מתלמיד שאינו הגון, מוהרא"ש מגדיר מאוד יפה ב'ארך אפים' מה זה תלמיד הגון ומה זה תלמיד שאינו הגון, שכך קיבל בקבלה מזקני אנ"ש, אם מישהו מגיע מעצמו אליך ושואל אותך, אסור לך לעזוב אותו ואתה חייב לדבר איתו, אבל אין ענין ללכת לכתחילה ולדבר עם אנשים שמא יפול עם תלמיד שאינו הגון.

ראש הישיבה אמר פעם, שלא יקרבו יותר מדי מישהו שנכנס להיכל הקודש, מה הכוונה?

כשאני הגעתי להיכל הקודש, היה קשה לי לקבל את כל ההתקרבות, כי במוח שלי חשבתי שאני מסודר לגמרי, ורק הגעתי לסעודה שלישית, ואנשים הגיעו אלי והתחילו להגיד לי, בוא, יש שיעור, בוא יש זה ויש זה, צריך לראות על האדם שנכנס כמה הוא איתך, ומתי אתה כבר מתחיל להטריד אותו וללכת על העצבים... תסתכל בסיפורי מעשיות, במעשה של הבעל תפילה, שהבעל תפילה נתן רשות לאנשיו לדבר עם אנשים אחרים, צריך לדעת לדבר בחכמה עם אנשים מרבינו, אף כשהם לא אצל רבינו, לדבר איתם במצב ובמקום שהם נמצאים, ושם לזרוק להם רעיונות של רבינו על פי דרכם, בכל מקרה מהפצה אי אפשר להפסיד אף פעם, מניחים גליונות מניחים כרטיסים עם הטלפון של השיעורים, או איזה כרטיס זכרון של שירים, זה לא יכול לקלקל כלום, אם למישהו קשה לקבל, שלא יקח.

איך עושים הפצה, האם להניח בבתי כנסיות וללכת?

גליונות מחלקים כמו כל שאר הגליונות, אם בכל בית כנסת מניחים גליונות, תניחו גם, אם מניחים שם כרטיסים, תניח גם אתה, אם מישהו אומר לך אל תביא לכאן גליונות,

**מתים וקיבלנו חיות מרבינו והם כבר נולדו
אצל רבינו?**

זה ממש שטויות מה שאומרים שהילדים לא באותה התלהבות, המציאות היא ממש ההיפך מכך, המפיצים הכי גדולים אצלינו בארה"ב, הם הבנים והנכדים של ר' נתן המפיץ, הם גדלו עם זה, אני מודה להקב"ה על ההתלהבות של הילדים שלי לרבינו, ומצד שני וכי אין מקורבים שהצטננו לגמרי מרבינו אחרי שהיו מאוד בהתלהבות, אין כללים בזה, צריך הרבה להתפלל להקב"ה על כך, וצריך לעשות מה שנכון.

**מה אפשר לעשות עם הבלבולים של 'קדש
עצמך במותר לך'?**

בשדה התעופה המתינו לי כמה אברכים ובדיוק דיברו על זה, ואמרתי להם אני רוצה ללכת איתכם צעד אחד קדימה, מה עם הבלבולים אודות תעניות וסיגופים, אתם יודעים שכל הצדיקים התענו? אבל רבינו לקח מאיתנו את כל ענין התעניות.

אברך אחד אמר לי, מה עשית לבן שלי, יש לי בן אברך חשוב, עובד ד' גדול באש קודש והתלהבות, והיה הולך רק במקווה קר, ומאז שהוא מקשיב לשיעורים, הוא הרס לגמרי את כל ענין 'קדש עצמך במותר לך', אמרתי לו, אני רוצה לשאול אותך, אם יש לי כעת שני בורות במקווה, אחד חם ואחד קר, על פי דרכו של רבינו, באיזה מקווה אני צריך ללכת, על פי דרכי החסידים אין ספק שמי שהולך למקווה הקר, וגם לפי רבינו אם אין בכלל מקווה ויש רק קר, חייבים ללכת למקווה, ואם יש קר הולכים לקר, אבל כשיש חם וקר, לפי רבינו אין שום ענין ללכת במקווה קר אפשר ללכת בחם ללא שום חשש, מי שלומד בספרי רבינו רואה שאין לנו שום ענין לקרוע את עצמינו להוריד את הגשמיות, החומריות, הבהמיות, וכל שם וחניכא דאית להו, לרבינו

יש אולפן יפה, אי אפשר להגיד לאנשים תעשה הפצה ככה וככה, כי כל אחד יכול לעשות משהו אחר, בתקופה שהלכתי הפצה מדלת לדלת, לא יכולתי ללכת למסעדות, ר' נתן שקירב אותי כן הולך למסעדות, לא צריך לחקות אנשים אחרים בדיוק, אבל כל אחד חייב לעשות משהו בתחום הזה, באמריקה אני אומר לאברכים, לך יש רכב אבל אתה מתבייש ללכת מדלת לדלת, אתה נהיה אדום, ואילו הוא אין לו בעיה ללכת מדלת לדלת אבל אין לו אוטו, אז תלכו יחד, וככה שניכם עשיתם הפצה, אחד לא יכול ללכת לחלק גליונות בבתי כנסת ואחד יכול אבל אין לו רכב, אז שיתאגדו יחד, לצערי כי רב הכי הרבה מקורבים התקרבו בכלים למיניהם...

איך זוכים לשלום בית?

שלום בית קורה על ידי דברים פשוטים, לפעמים שוכחים ולא עושים את זה, צריך כל הזמן להזכיר לעצמינו, לתת מילים טובות בבית, ועם הזמן מגיעים לרגשות טובים אחד כלפי השני, אבל לא לחכות לזה, אלא להתחיל לתת מילים טובות.

הרבה פעמים אנשים חושבים שפלוני צריך לשמוע את הדרשה, והוא שוכח להגיד בעצמו מילה טובה, זה כל כך קל להשיג שלום בית, אבל אנשים חכמים גדולים ולא מתאים להם להגיד מילים של הערכה בבית, כמה קשה כבר להוציא כמה מילים מהפה, מבחון עושים צורה שהכל טוב ויפה, ולא מסוגלים להגיד לה: תודה להקב"ה שהתחתנתי איתך, יהודי חייב לדעת שלא מגיע לו כלום, הקב"ה ריחם עליו ונתן לו אשה.

**מה אפשר לעשות שהילדים יהיו באותו
להבה אצל רבינו, הרי הם לא התקרבו
בהתלהבות שלנו, אנחנו היינו בבחינת**

קודש, לא לימדת אותו איך אוכלים בקדושה וטהרה, ולמה רק כשמגיע לענין כזה עדין, שברגע אחד יכולים ליפול באיסורים החמורים ביותר, עד לשאול תחתית ממש, דווקא שם מגיע היצר של קדש עצמך, דווקא שם אתה מספר לו את כל העבודות של הצדיקים, למה אתה לא אומר לבחור בישיבה שיפסיק לאכול חמאה ועגבניות, ויאכל לחם לבד.

מוהרא"ש סיפר שכשיצא הספר על ענין קדושת האכילה, שעשה אחד מצדיקי הדור הקודם, הסתובב המחבר למכור את הספר, ודפק בדלתו של עם הארץ וניסה למכור את הספר, שאל הע"ה על מה הספר מדבר, אמר לו הצדיק, בענייני האכילה, אמר הע"ה: רבי, אל תלמדו אותי איך אוכלים, באוכל אני מביין יותר טוב ממכם, אני לא צריך את הספר.

מה אכלת היום בבוקר? למה לחם עם ביצים? מה רע בלחם לבד, כשאני הייתי בחור היה בחור בישיבה שאכל לחם עם מים, וכולם הסתכלו עליו בחשיבות גדולה, הוא אכל לחם ומים וחשב כמה הוא עובד ד', והבחור לידו אכל סנדוויץ טוב וחושב לעצמו, רבש"ע אתה כל כך טוב בשבילי.

וזה פלא גדול, שבדיוק כשמגיע לענין שהאברך צריך שיהיה לו מוח נקי, שיהיה לו עיניים נקיות, בדיוק שם רוצים להפיל אותו עם עניינים גבוהים של צדיקים, למה דווקא כאן רבש"ע, לי היה ראש ישיבה חשוב, חסיד בעלזא, שלא הדליק מזגן בימות הקיץ כדי להסתגף, קדש עצמך במותר לך, ולמה מלמדים רק את האברכים ענין זה, הרי כאן ברחובות בני ברק אפשר להישרף כפשוטו, אני לא מדבר על מי שצופה בכלים אסורים רח"ל, אלא על אברכים יראי שמים שאין להם כלום, אבל עצם ההליכה לרחוב העיר יכולה לשרוף להם לגמרי את נשמתם, ומלמדים אותם על קדש עצמך במותר לך.

כשאתה עובר תקופה קשה, ולא מאבד

היה מהלך אחר, רבינו אמר לנו אני לא רוצה שתצומו אני לא רוצה שתסתגפו.

ואם כל ענין קדש עצמך במותר לך, מתחיל אצלך בבית, תביין לבד שהכל נובע מהיצר הרע, כי אצל רבינו לא היה ביטוי לסיגופים, כי אם היה באמת בוער לך ענין 'קדש עצמך במותר לך', למה כשאתה שותה קפה אתה לא חושב לשתות בלי חלב, הרי יש יראי שמים שלא שותים עם חלב כדי להסתגף, רבינו כבר אמר, שאין כזה דבר של תאוות, אוכלים כי צריך לאכול ומתחתנים כי צריכים להביא ילדים וצריך להיות בקדושה.

הרי אתה מגיע מחסידות סאטמאר, ואתה יודע שיש את דברי הישמח משה על קדש עצמך במותר לך, קדש עצמך על ידי המותר לך, כדי שלא תיפול בעבירות תעשה מה שמותר לך, אבל יש אנשים שמפחדים יותר מלעבור על 'קדש עצמך במותר לך' מאשר לעבור על הרהורים רעים או יותר גרועים חס ושלום, אבל לא חייבים בגלל זה לפרוש מהיכל הקודש, מי שרוצה להתנהג כך, יכול להתנהג ואף אחד לא יודע מזה, אברך אחד אמר לי שהוא באמת היה רוצה לישון בלילה על הריצפה, אבל אשתו לא יכולה לקבל את זה, אמרתי לו שלא ידאג אני כבר ידבר איתה שהיא תסכים, הוא מסתובב עשר שנים בתחושה שהוא בעיקרון היה שוכב על הריצפה... אותו דבר זה עם קדש עצמך, האברך מסתובב בתחושה שהוא היה מקיים את 'קדש עצמך' בכל החומרות, אבל הוא בהיכל הקודש אז הוא לא עושה את זה, אני יביא לך אישור מהיכל הקודש, בוא נראה איך האוכל שלך ואיך שאר העניינים שלך בקדש עצמך.

מאיפה החוצפה הזאת של האנשים שלומדים עם חתנים 'קדש עצמך', מצד אחד אפשר להגיד שהוא לוקח הכל מספרי קודש, אבל מצד שני למה כשהוא נהיה בחור בר מצוה, לא לקחת את כל המושגים מהספרי

מקליט ומוציא קטע אחד, ולא יודעים מה אמרו קודם לכן ומה אמרו לאחר מכן, זה נראה נורא, ובאמת הקטע שהוציאו אז היה נראה מאוד מפחיד, ושלחו את זה לרבנים בעדה החרדית, והתקשר אלי אחד הרבנים בארה"ב בשליחות בית דין הגדול בירושלים, ואמר לי, שמותר לי לדבר עם האברכים, אבל אם מקליטים אותי צריך לחשוב מה יקרה אם מישהו יוציא קטע וישלח הלאה.

אפשר לדבר מהנושא הזה עוד הרבה, אבל דיברתי רק קצת מלמעלה, כי אם אתה אומר שזה מה שמביא לך בלבולים, בא נלך על שאר ענייני קדש עצמך במותר לך, למה שם אין לך בלבולים, למה אתה לא הולך למקווה הקר בכל בוקר, לפעמים אני קם בבוקר ורואה שהמקווה קר, אני לא הולך עכשיו להתלבש וללכת למקווה אחר, אם אני כבר כאן אני כבר יכנס, אבל אם יש מים חמים במקווה, אין שום ענין על פי רבינו ללכת במים הקרים, נכנסים למקווה, ואומרים רבש"ע אני רוצה להיות יהודי, ר' נתן אומר שהמקווה יתן לנו תקווה להיות ירא השם, וכל בוקר אני מאוד מאוד מתבייש מהקב"ה, הרי אתמול גם אמרתי לו במקווה שאני הולך להיות ירא שמים, אבל אני מאמין בדברי רבינו, ואומר שוב בכל בוקר.

אנשים שואלים איך אצלכם הכל מותר, בשוכבי"ם אוכלים רגיל וכן באר"י, מה אומרים להם?

הרי רבינו אמר את זה, רבינו אמר שלקח מאיתנו את כל הצומות והסיגופים. ואצלי זה באמת היה חידוש, כי גדלתי על ברכי סבי הגה"ק מקארלסבורג וצ"ל שהתנהג בצומות וסיגופים והיה פרוש מאוד, וישן בחדר נפרד, ולא ידעתי שאפשר להיות צדיק עם כל ענייני העולם הזה.

מה יש יותר מקדש עצמך כשאברך יושב

עשתונות, ולוקח גמרא וגורס על אף כל הקושי, זה קדש עצמך במותר לך, ר' שמעון בר יוחאי אומר, מי שקורא קר"ש ביום ובלילה, קיים והגית בו יומם ולילה, והגמרא אומרת שלא יגידו את זה כדי שלא יפסיקו ללמוד, אבל בסוף הגמרא הביאה את זה, שעיקר לימוד התורה זה קר"ש שחרית וערבית, נמצא שמי שמוסיף ולומד עוד תורה, מקיים בזה קדש עצמך במותר לך, ואני רוצה שתשקיעו בזה את הקדש עצמך.

לפני שזה מגיע לכל ענייני הבית, תתחיל לסגף עצמך, אני לא באמת אומר שתעשה את זה, כי רבינו אמר לא לעשות את זה, רבינו לעצמו סיגף עצמו בסיגופים הכי קשים שיכול להיות, רבינו ישב ימים וחדשים מבלי לגעת בעצמו, על אף הגירודים שיש, ובדרך כלל כשחושבים על זה מתחיל לגרד בכל מקום, ורבינו אמר שהרגיש שכל הגוף שלא נחתך לו עד מוחו, אבל אמר לנו לא לעשות כך ולא להתנהג כך..

צריך אבל לדעת שעל מה שהתורה אסרה ומה שהתורה אמרה לעשות, על זה התורה הקדושה לוקחת אחריות שנוכל לעמוד בזה, אברך אחד אמר לי שקשה לו לשמור על ההלכות, והוא מרגיש שזה לא בשבילו, אמרתי לו שאין דבר כזה, אם זה ההלכה, אם זה משהו שהתורה הקדושה אמרה, התורה הקדושה לוקחת אחריות שהוא מסוגל לעמוד בזה, הקב"ה בעצמו לוקח אחריות, אבל כשהאברך מוסיף דברים לבד...

באשר בנחל כתוב, שלא שווה לחיות שלא שווה לחיות אם הבן אדם עובר פעם אחת על הרהור רע, ומי מדבר ח"ו על פגם וחטא ממש, ולכן יש על זה בלבולים כאלו גדולים, כדי להפיל אותנו.

לפני שנתיים מישהו חתך קטע מדרשה שאמרתי, והאמת שחז"ל אמרו חכמים הזהרו בדבריכם, וצריך להיזהר, אבל כשמישהו

מודה אני והברכות היא ידעה להגיד, ואחרי זה היא דיברה אל ד' בשפה שלה.

מה אפשר לעשות שבדיוק כשצריך להשכיב את הילדים, יש את הזמן של מנחה?

מתפללים מנחה בשעה 3 אחה"צ, אני לא חושב שהילדים הולכים לישון בשעה זו, תתפלל מוקדם ותעזור לאשתך להשכיב את הילדים.

מה עושים כשמתפללים כל יום על יראת שמים, אבל יש הרגשה שאנחנו מרמים את עצמינו, הרי לא קורה כלום, רק מתפללים וזהו?

ר' נתן אומר על דברי חז"ל 'אין הונאה לקרקעות', קרקעות הכוונה אמונה, כמו שכתוב 'שכן ארץ ורעה אמונה', כשבן אדם מתבודד על אמונה, וחוזר על ענייני אמונה, ומבקש מהקב"ה לזכות להאמין בו, ולהרגיש אותו ולעבוד רק אותו, אין בזה הונאה, אי אפשר להגיד שהבן אדם מרמה את עצמו בהונאה, הוא כל יום אומר להקב"ה: נחני בדרך האמת, אני לא רוצה לרמות את עצמי.

ד' יעזור שתוכלו להתחזק, אני קיבלתי דרישת שלום מאוד טובה על הביהמ"ד כאן, שהציבור מאוד מאוחד יחד, ואוהבים אחד את השני, אין משהו יותר חשוב מזה, כמובן שצריך להתפלל בזמן, אבל זה לא הנקודה החשובה, גם אצלינו לא תמיד מתפללים בזמן, העיקר שיהיה כאן אהבה בין המתפללים, כשאבא רואה שני בניו רבים זה עם זה, מאוד כואב לו, לא משנה לו בכלל מי מביניהם צודק, תשבו ביניכם ותסדרו, רק שלא תריבו, אל תהפכו לי את הבית.

אצלינו כשעושים חומש סעודה, אני לא יכול לתאר לכם, איזה נחת יש לי, וכמה

בסלון והוא גורס גמרא, דף אחרי דף, והוא דבוק אל השי"ת, מה זה דביקות? מי שיכול לסובב את עיניו למעלה, ולעשות עיניים לבנות... וכי זה דביקות? כשאומרים 'אוי אוי אוי' זה דביקות? דביקות זה אברך שמגיע הביתה סחוט ומותש בסוף יום עבודה קשה, והוא לוקח את הגמרא ולומד את הדף, ולא מבין כלום, ובמסירות אומר מילה אחרי מילה כדי להיות דבוק אל השי"ת, ולא לעזוב את התורה שלו, זו דביקות, אין 'קדש עצמך במותר לך' יותר מזה.

אל תתווכחו בעניין דרך הלימוד עם אף אחד, אין מה לשכנע ואין מה להסביר, דרך הלימוד צריך לטעום ולראות בעיניים.

איך אפשר להכניס רגש לתפילות, לשחרית מנחה מעריב, לפסוקי דזמרה?

לא צריך להכניס רגשות, לא לחכות שיגיעו רגשות, צריך להתפלל, ללכת לבית הכנסת וללבוש טלית ותפילין ולהתפלל.

איך אפשר להכניס עבודה בתפילה? ליהנות בתפילה?

לא לחפש עבודות, ואם אתה רוצה ליהנות מהתפילה תדע שזה לא קשור לעבודות, רבינו אומר שמי ששומר על עיניו ועל מחשבתו ועושה התבודדות זוכה לזה, זה לא משהו שאפשר לכוון מראש, עכשיו הולכים להתנענע חזק ולצעוק וכך נעשה עבודה ונהנה מהתפילה, מתפללים כפשוטו.

לנשים יותר קל התבודדות משחרית מנחה מעריב, מה עדיף שיעשו?

כמובן שהתבודדות, אמם של האחים הקדושים הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא ז"ע, לא ידעה אף מילה בלשון הקודש, רק

מפני כבוד הצדיק, לבן אדם הזה איכפת דבר אחד שהבן שלו לא יזוז, ולא כל כך הביט על הבריאות שלו, אבל אצלינו בתלמוד תורה נותנים לילדים להיות בטבעיות שלהם, ושלא יתביישו, ושלא ידפוק הכל בתמונה, ושישאר בריאים, וזה הנקודה שמשקיעים אצלינו בתלמוד תורה, שהילדים לא יהיו רובוטים, וכשצריך לחנך, המלמדים ידברו איתם שוב ושוב עם סבלנות ואהבה, וישקיעו בהם יראת שמים.

האם זה הדרך לחנך את הילדים על ידי שאומרים שוב ושוב?

כן, בסוף זה עובד, להגיד להם שוב ושוב, ככה התנהג משה רבינו, וידבר ד' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל, זה הדרך, לדבר שוב ושוב אל בני ישראל, אומרים להם שוב מתוך אהבה, ומתוך תקיפות, בסוף פועלים. כבר מאוחר, ואני מקווה שבוע הבא להיות כאן שוב ביום שלישי בלי נדר, ד' יעזור לכם, שיהיה הרבה הצלחה.

דמעות יורדות לי מהעיניים כשאני רואה כמה שהכל לא דופק שם, יש שם בימה ומלמד, הוא הולך לילד אחד שיסיר, והוא לא רוצה אז הוא הולך לשני, ולא לימד אותם לשיר כמו חיילים... הרי מדובר כאן בילדים בני ארבע, וזה אולי מאוד יפה שיסירו על במה, אבל זה לא העיקר מה שצריך לעשות בתלמוד תורה, הנקודה העיקרית זה שהילדים לא יתביישו, ושהילדים לא ירגישו דפוקים, בגלל זה יש את התלמוד תורה, וכשיש תלמוד תורה הוא כבר ילמד עברי וילמד חומש, אבל העיקר זה לא שישב ויעשה בדיוק מה שאומרים לו.

מוהרא"ש סיפר שיהודי הגיע עם בנו הקטן לחזון איש זצ"ל, והיהודי דיבר שיחה ארוכה עם החזו"א בלימוד התורה, וכשסיים, שאל החזו"א את האבא, האם הילד בריא, אמר האבא, אני חושב שכן, אבל אולי כבודכם רואה משהו, אמר החזו"א ראיתי שכבר חצי שעה שהילד יושב ולא זז, בדרך כלל כשיש כאן ילדים בריאים הם מתחילים למשוך ספרים ולהזיז כסאות וכו', אמר האבא, אני הזהרתי את הילד כבר כמה ימים, שאנחנו הולכים ללכת לחזו"א, ושלא ינסה לזוז שם,

***

שיעור בביהמ"ד היכל הקודש מבריה

יום רביעי י"ד אייר – פסח שני תשפ"ד

אני כן נמצא בבית כל יום ומסייע להשכיב את הילדים, ואם אני נוסע ללעיקווד, הייתי בביתי לפני זה, וחוזר הביתה אחרי זה, אבל ח"ו להגיד שאנשי ארץ ישראל לא חשובים בעבורי, כולם כאחד חשובים לי, בני חו"ל יש להם טענות שבחיים לא כתבתי להם מכתב בערב שבת, לא כתבתי אף מכתב לבית כנסת בארה"ב שאני מתגעגע אליהם, והם אומרים שבני ארץ ישראל חשובים לי יותר מהם, אז אני רוצה להודיע לכולם, שכולם חשובים לי מאוד, וכעת אני מאוד מאוד שמח שאני זוכה להיפגש איתכם.

• אין צורך לדבר ברמקול, עדיף לדבר באופן טבעי, ידוע שהרה"ק ר' אברהם ב"ר נחמן היה מדבר דיבורים עמוקים מאוד, מי שרואה את החידושים שלו על ליקוטי מוהר"ן רואה איזה דברים עמוקים הוא כתב, והיה יהודי שתמיד נדחף לשמוע אותו מדבר, ושאלו את היהודי הזה, למה אתה נדחף, הרי אתה לא מביין אף מילה ממה שהוא אומר, ענה היהודי, האמת היא שאני לא מביין, אבל הקול שלו מעורר אותי לתשובה, לפעמים עצם שמיעת הקול כבר דבר מועיל.

• היום זה פסח שני, זה יום של התחזקות יתירה, לפעמים אנשים אומרים לעצמם, נודע לי מרבינו רק עכשיו, וחבל על כל השנים שעברו עלי בצעירותי, שכל כך שרפתי אותם, כמה פגמתי בצעירותי כי לא ידעתי מרבינו, אני ממש מרגיש שנאמר עלי הפסוק 'אנחנו

• ברוך השם שזכיתי לבוא לארץ ישראל, כבר רציתי כל החורף לבוא, אבל לא איסתייעא מילתא עקב מסמכי הנסיעה שהיו באומן, וברוך השם שכעת יכולתי לבוא, יש סיפור שמספרים בכל השפות, שהיה פעם רועה צאן שהיה קצת משועמם, וחמד לצון, וזעק 'זאב זאב', וכל הרועים באו במרוצה לעזור לו, ואמר להם שצעק סתם לבדיחות הדעת, וכן עשה למחרתו, וביום השלישי הגיע באמת זאב, וצעק זאב זאב ואף אחד לא בא לסייעו כי לא האמינו לו, אני הרגשתי קצת כמו הרועה הזה, אני מרגיש שכבר לא האמינו לי שאני רוצה לבוא, אני כתבתי לכם מכתבים בכל ערב שבת, שאני מתגעגע אליכם ובקרוב ממש אני מתכנן לבוא, אבל קיבלתי בחזרה מכתבים שאם אני מתגעגע למה אני לא מגיע, וכנראה שאני לא מתגעגע, ואולי האנשים בחו"ל חשובים יותר, לפני שיצאתי אמר לי בחור בישיבה, שאף אחד לא חושב שאני נוסע, כשיראו אותי בארץ ישראל יאמינו שבאמת נסעתי, כבר לא קונים את הסיפור.

• יש כן משהו אחד שהציק לי מכמה מכתבים שקיבלתי, שיש אברכים שמרגישים שבחו"ל אני כן הולך ממקום למקום, אני נוסע לדרשות בלעיקווד ובשאר ערים, ורק לארץ אני לא מגיע, אני רוצה להסביר לכם, שזה בכלל לא קל עבורי לקום ולנסוע לכמה ימים לחו"ל, כי יש לי ב"ה בית עם ילדים, ואני עוזר בבית, יש אדמוריים שלא עוזרים בבית ויכולים לנסוע,

מזה חיזוק גדול, כי לא ידע מזה, ותמיד חשב שיבוא יום ולא יהיה לו יותר נסיונות.

ומה עושים עם הנסיונות? עושים את העצות של רבינו, ומבקשים מהקב"ה: רבש"ע עזור לי אני רוצה לשמור על עיניי, רבש"ע עזור לי אני רוצה שיהיה לי מח נקי עם מחשבות נקיות, רבש"ע עזור לי אני רוצה להיות יהודי, יהודי פשוט, רבש"ע עזור לי להיות בשמחה, רבינו נתן לנו עצה כל כך טובה, לדבר עם ד', היום זה עולם של עבודות ואורות ועניינים, ואנחנו מצאנו רבי שנותן לנו עצה אמיתית ופרקטית, עצה שמועילה, רבינו לא מרמה אותנו.

בחור אחד שאל אותי שהוא רוצה להתחתן והוא אמר את זה למשגיח בישיבה, ואמר לו, שזה לא בסדר שהוא רוצה, כי מתחתנים רק כי אין ברירה וחייבים, אמרתי לו ברוך השם שאתה בריא לחלוטין, וככה הקב"ה ברא את עולמו, ואם אין לך שידוך, תפנה להקב"ה ותתפלל: רבש"ע אני רוצה שידוך, אני רוצה להתחתן כרצונך, רבש"ע אני יודע שעשיתי דברים לא ראויים ודחפתי בידי את השידוך שלי, רבש"ע תמחל לי, מעכשיו אני הולך להיות טוב.

אברך שזכה והתחתן, וקיבל מתנה מהקב"ה שהתחתן, ומגיע היצר ומבלבל אותו עם בלבולים שונים, ואחרי שהתחתן מביא לו נסיונות כבדים עם בלבולים שונים שלא יהיה מרוצה עם הנישואין שלו, וזה פלא גדול, כי אם מישהו נכנס לחנות ואומר, את המכשיר הזה אני לא רוצה אני רוצה דווקא כזה, הוא לא יבוא אחרי כמה ימים ויגיד הפוך, אבל אברך שהתחתן, והיה כל כך מרוצה, הוא היה כל כך שמח, והיה כל כולו במאור פנים בעת נישואיו ואף אחרי זה, ופתאום אחרי תקופה חשכו עיניו והס"מ מכניס בו רגשות שליליות לאשתו, בדרך כלל זה כשהאברך נופל בענייני קדושה, אבל בעיקרון זה מעשה יצר, כי האברך הרי היה מאוד מרוצה, ופתאום הוא חושב מחשבות של הבל, שאולי השידוך

טמאים לנפש אדם', בני ישראל עמדו במדבר והיו טמאים, ובאו אל הצדיק, באו למשה רבינו ואמרו לו, למה ניגרע, אמר להם משה רבינו אם הגעתם אלי יהיה לכם תשובה, וחזר עם פרשת פסח שני, כל יהודי שנפל מה שנפל ברגע שבא אל הצדיק הוא מקבל סיכוי נוסף, הוא מקבל סיכוי אף שהוא כבר מבוגר, הרי התנא הקדוש ר' עקיבא התחיל את כל חייו שבקדושה בהיותו בן ארבעים שנה.

יש תורה קטנה מרבינו, שתי שורות בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קי"ב, בזה הלשון: לענין התחזקות לבל יפול האדם בדעתו, מחמת ריבוי הפגמים והקלקולים שקלקל על ידי מעשיו, ענה ואמר, אם אתה מאמין שיכולים לקלקל, תאמין שיכולים לתקן, רבינו אומר אם פגמת הרבה ואתה מאמין שאתה יכול לפגום עוד, אתה חייב להאמין שיש בעבורך דרך חזרה, אי אפשר רק להאמין שאתה רחוק ואתה לא יכול לשוב בתשובה, והלימוד הזה אנחנו מוצאים בפסח שני, שיש אופציה שניה, ואם נפלת בשניה, תעשה פסח שלישי ופסח רביעי, יהודי אף פעם לא אבוד, פסח שני הוא הלימוד של רבינו, התחזקות והתחזקות שוב ושוב.

הגיעו ימי הקיץ, ואנשים מאוד נשברים, כי בחורף הוא חשב שהוא כבר עבד על מידותיו, והגיע לשערי הקדושה, ופתאום מגיעים הימים האלו והוא רואה איך שיש לו נסיונות קשים ומרים בשמירת עיניי, הוא חשב שכבר שבר את היצר הזה, ואחרי זה מגיע היצר ושובר אותו עוד יותר, והאדם אומר לעצמו, הרי אני התקרבותי לרבינו, והייתי צריך להיות במדרגה הרבה יותר גבוהה, ואני רואה שאני עוד יותר גרוע מקודם, אני ממש נמצא בא' ב', בהתחלה ממש, מה יהיה כאן, אני הייתי בטוח שאהיה כבר במדרגה אחרת בחיים, ולא שוב בשמירת עיניי, אמרתי אתמול במירון לאברך, אני רוצה שתדע שהנסיון של שמירת עיניי ילווה אותך עד יום המיתה ממש, שלא תחשוב שיבוא יום ולא יהיו לך יותר נסיונות, זה לא יקרה, האברך הזה אמר לי, שהוא קיבל

שום דבר חיצוני, לא איכפת איך נראים, ולא מפריע אם האדם רזה או לא וכו'.

מה זה ברסלב? ברסלב זה לדבר אל ד'. אל תטעו את עצמכם, רבינו אמר, העולם מטעה אתכם אל תטעו את עצמכם, אפשר לטעות טוב טוב ואפילו בתוך ברסלב, יתחילו להגיד לך זה כן הענין של רבינו וזה לא הענין של רבינו [ס'איז נישט די רבינ'ס זאך], הענין של רבינו זה לדבר עם הקב"ה, להוציא כמה מילים מהפה אל ד', אני כבר לא מדבר מחמש דקות ואפילו לא מדקה, תתחילו עם עשרים שניות, כמה רעש עושה בשמים הדיבורים שאדם מדבר אל ד', כשאומר: רבש"ע עזור לי, רבש"ע אני כבר הולך להיות טוב, רבש"ע אני כל כך מתבייש כי אני אומר את זה כל יום.

עצם הדבר שהאדם אומר משהו כל יום בסוף יגרום שזה יקרה, כשבן אדם אומר כל יום: אני כבר לא הולך לצפות, בסוף זה יקרה כי יתבייש מזה, אני לא יודע איך קוראים בארץ ישראל לדבר הזה של הצפייה, זה דומה למילה שקוראים למחלה הנוראה [צפיה בסרטים], שומו שמים, בן אדם שמכור לזה אי אפשר לקחתו מזה, יש רק דרך אחד, אם כל יום יגיד לרבש"ע, רבש"ע אני רוצה להפסיק עם זה, אבל אני עדיין רוצה לצפות, תציל אותי רבש"ע, בסוף הוא יתבייש שהוא מבקש כל יום, ויצא מזה.

יש כל כך הרבה מקרים נוראים ששומעים היום, אברך אחד מתלונן שאשתו מחללת שבת, ופעם אשה התלוננה שבראש השנה בעלה יצא מהשירותים עם טלפון, מה אפשר להגיד להם, וכי אגיד להם לפרק את הבית חס ושלום? האם זה יפתור את הבעיה? מה יהיה עם הילדים? יש לי רק עצה אחת עבורם, לבוא אל הקב"ה ולדבר איתו, אני לא מדבר כשהאברך אומר מפורש אני לא רוצה שום קשר עם היהדות ועם הקב"ה, גם אז צריך לחשוב טוב טוב מה לעשות, כי בדרך כלל הוא כועס על משהו, אבל כשיושב אברך שאומר אני רוצה להיות טוב, הוא יהיה טוב

השני היה יותר טוב בשבילו, מה עצה לאברך הזה? העצה של רבינו, ללכת לפינה ולהגיד: רבש"ע תעשה לי שיהיה לי נעים בבית, רבש"ע שאהיה שמח עם האשה אשר נתת עמדי.

אחד מגדולי האמוראים בארץ ישראל, היה ר' מני שהיה בנו של ר' יונה, שמותיהם מופיעים הרבה בתלמוד ירושלמי, ובבבלי במסכת תענית יש סיפור מעניין עם ר' מני, שהוא הלך לרבו ר' יצחק בן אלישיב ואמר לו, אני לא מרוצה בבית, היא לא מוצאת חן בעיני, אני לא חושב שאברך יכול ללכת לרבו ולהתלונן על כך, הרי יזרקו אותו מהחדר אם רק יזכיר את המילה אשתי, יראי השם יש להם רק רבנית ולא אשה, אבל הוא הלך לצדיק ואמר לו שלא טוב לו בבית, ואמר לו הרבי בוא ונתפלל על כך, רבש"ע תתייפה חנה, תעזור לי שיהיה לי טוב בבית.

אחרי זה כבר היה לו בעיה אחרת, כי ברגע שהיא כבר היתה מוצלחת ומלומדת היא השפילה אותו, אני תמיד אומר לבחורי הישיבה, אם מציעים לך שידוך, ילדה פשוטה, תתפוס את זה בשתי ידיים, ואם מציעים לך בחורה שהיא כבר מורה בסמינר, ויודעת בעל פה חומש רש"י וספורנו, אתה צריך רחמי שמים שהיא תעשה משהו בבית, הגיעו אלי לאחרונה בני זוג כאן בארץ ישראל, אנשים כבר מבוגרים, והיא מדריכת כלות מאוד מבוקשת, אבל מדריכה כמו מדרכה, דורכת על בעלה, היא לא עושה כלום בבית, משלמים הון תועפות להגיע אליה, אבל היא לא מבשלת ולא מכבסת ולא עושה כלום מתפקידי האישה בבית, רחמנא ליצלן, ולכן בסוף ר' מני ביקש שהיא תחזור למה שהיה קודם.

הדרך להגיע לשלום בית זה רק על ידי תפילה: רבש"ע עזור לי להרגיש אותך כאן בבית, כשיהודי מרגיש את הקב"ה יש שלום בבית, למדנו היום בכבא מציעא, כשהקב"ה מביא אהבה ואחווה לתוך הבית, כבר לא מעניין

על ידי תפילה.

בחור צעיר הגעתי דבר ראשון לירושלים, התאכסנתי אצל דודי החשוב שליט"א, ובירושלים המנהג שכל יום בצהריים הילדים מגיעים הביתה לאכול ארוחה מבושלת... וחוזרים לתלמוד תורה, והגיעו הביתה כמה ילדים בגילי ושאלו אותי למה הגעתי לארץ הקודש, ואמרתי להם שהגעתי ל"ג בעומר למירון לר' שמעון, והם הביטו עלי כאילו נפלתי מהירח, הם בחיים לא היו במירון, ואני תמהתי לעצמי הרי אתם גרים מרחק שלש שעות ממקום שאפשר לפעול ישועות ואתם לא יודעים מזה, אותו דבר זה כאן בטבריה, אולי מירון קצת קשה לכם, אבל אתם נוסעים עם רכב ויוצאים לסדר דברים, תעשו איזה נסיעה קטנה אצל ר' מאיר בעל הנס.

יש ב' אשר בנחל' קרוב למאה אלף מכתבים, ובתוכם יש כמה אלפי מכתבים שמוהרא"ש מדבר על קבר ר' מאיר בעל הנס, אני לא מגזים, כי מלא אנשים מיבנאל כותבים את צרותיהם למוהרא"ש, ומוהרא"ש עונה להם, הרי יש לך את ר' מאיר בעל הנס, רבע שעה נסיעה, רוץ לציון ותגיד תהלים תדליק שמן ותראה ישועות, מוהרא"ש כותב שידליקו שמן, ועם השמן שנשאר ימרחו לרפואה, אני רוצה לחזק אתכם בזה, שלא תהיו בטלנים, אבל תיזהרו מאוד עם שמירת עיניים בדרך, כי שם למטה צריך רחמי שמים מרובים.

אמרתי בארה"ב לבחורים ולאברכים שבשנים האחרונות הקב"ה מנסה אותנו בענין מירון בל"ג בעומר, כמה מניעות והסתרות והסגרים, ואנשים כל כך שבורים מזה, והם אומרים שאולי זה סימן לכל מיני דברים, שאני לא רוצה אפילו להעלות על הפה, כי חס ושלום לומר שר' שמעון לא רוצה אותנו, הרי כל יהודי מחכה כל השנה שיגיע ל"ג בעומר שיוכל להתקשר עם התנא הקדוש ר' שמעון, ומגיע ל"ג בעומר וסוגרים, מצאתי עכשיו באמריקה אנשים שממש בכו ואמרו לי, כבר שלושים שנה שאני נוסע כל שנה, מה קורה כאן, אני לא מגדולי הדור, ואני לא יודע מה הסיבה באמת, אני יכול להגיד לכם מה אני חושב

• האברך מגיע הביתה ורק עסוק עם הטלפון והחדשות, הוא מתיישב לארוחת ערב, שאשתו ערכה והכינה, והיא מתיישבת בשולחן, והוא אפילו לא רואה שהיא נמצאת שם, הוא אוכל ועסוק בשלו, או שהוא עושה עסקים או שהוא משחק איזה משחק, רוב האנשים שמתמשים בכל מיני כלים, עסוקים עם משחקים של שטויות, הייתי עכשיו בשדה התעופה, וכולם עסוקים שם עם הטלפון, רובם משחקים איזה משחק של בלונים אני לא יודע בדיוק, מגיע משגיח בישיבה ותופס בחור עם כלי, והבחור מראה לו שזה רק משחק, אנשים חושבים שכמישהו מונח בטלפון הוא בטח עסוק שם בדברים חשובים, זה לא יותר מאיזה פיצוץ בלונים, אני לא יודע איך קוראים למשחקים האלו, שאף אחד כאן לא יגיד איך כי יבינו שהוא גם משחק בזה...

• העצה נגד ראיות אסורות, זה לבוא אל הקב"ה ולהגיד לו, רבש"ע אני לא הולך יותר להסתכל, ואף שאתמול כבר אמרתי לך את זה, כעת אני אומר לך את זה שוב, אני באמת לא רוצה יותר להסתכל, ואם הוא נופל הוא אומר את זה שוב ושוב, עד שבאמת כבר מתביישים מהקב"ה, כי כשמדברים הרבה אל השי"ת מרגישים שהקב"ה לידך, ובאמת מתביישים לראות ראיות אסורות ליד הקב"ה, וכל זה אנחנו לומדים מפסח שני, יש לי סיכוי, שנותיי הצעירות לא היו טובות, אני כבר בן שלושים, ארבעים, חמישים או שישים, זה לא משנה, אני מתחיל מעכשיו פסח שני, רבינו אומר לנו שאף אחרי ריבוי קלקולים ופגמים, אפשר לחזור אל ד' בתשובה שלימה, תאמינו לרבינו.

• אני רוצה לחזק אתכם תושבי טבריה, אל תהיו בטלנים, קברו של ר' מאיר בעל הנס ממש לידכם, ושאר קברי צדיקים, תנצלו את זה, אני זוכר שכשהגעתי פעם ראשונה לארץ ישראל, אחרי הבר מצוה שלי, הייתי

לא רוצה סתם לשאת בתואר ראש הישיבה, יש כאן בחורים כל כך חשובים ויראי שמים בעלי מידות טובות, ודיברתי איתם וראיתי כמה בחורים קטנים שכבר סיימו כמה פעמים תיקונים, ממש א מחיה, עוד פעם תיקוני זוהר ועוד פעם תיקוני זוהר, זה מזכך את הנשמה, ובזה לא צריך להתבייש מאחרים, אם מישהו שואל מה עושים בישיבה, אנחנו גורסים זוהר, הרי זוהר מותר לכולם לגרוס.

כאן בארץ ישראל הרבה יותר קל ללמוד בדרך הלימוד, כי מבינים את השפה, רבינו מביא את זה בליקוטי מוהר"ן בחלק ב' סימן ק"כ: מי שמדבר בלשון הקודש כגון ירושלמי, אין צריך לחשוב בדעתו פירוש המילות, רק שיטה אזנו למה שהוא אומר. אצלינו בארה"ב כשאומרים ברוך אתה ד', צריך לתרגם את זה לעצמינו באידיש, אבל כאן מבינים לבד מה זה ברוך אתה, כל כך קשה לילדים אצלינו להתפלל כי לא מבינים אף מילה, רק אחרי שלומדים איתם פירוש התיבות של התפילה, הם מתחילים להתחבר למילים, רואים בחורים באמריקה ששרים שיר בלשון הקודש, הם לא מבינים אף מילה, קחו את השיר הקל, אפילו בהסתרה שבתוך ההסתרה, הם לא מבינים אף מילה, זה בשבילם מילים בסינית.

כולנו נקבל על עצמינו להתחיל שיעור בזוהר הקדוש, המאור ושמש מביא בפרשת אמור, אני רואה שאין כאן את הספר, הספר מאור ושמש זה ספר שנכתב ברוח הקודש, כל יהודי חייב לעבור על זה פעם אחד בחייו, ובפרשת אמור הוא כותב, שלפני שעוסקים בלימוד זוהר הקדוש ותיקונים חייבים להיטהר במקווה. וכך מקובל אצלינו שאף אם רק גורסים זוהר, לא גורסים לפני המקוה, ומזה רואים את הכח הגדול של ספר הזוהר, שזה מושך את היהודי לטבילה במקווה, בעולם נהוג להגיד שזוהר כל כך קדוש שאסור ללמוד בלי מקווה, אבל אפשר להגיד שזוהר כל כך קדוש שזה מביא את האדם לטבול במקווה, כי בלי הזוהר עוד היו דוחפים את המקווה ליותר מאוחר, אבל אם ברצונך ללמוד זוהר בבוקר אין לך ברירה

לעצמי, רוצים להראות לנו מהשמים, שצריך לעשות קשר נוסף עם ר' שמעון מלבד ההגעה למירון, ושלא יפסיקו ח"ו לבוא למירון, צריך לבוא למירון, וצריך לעשות הדלקה, וצריך לרקוד ולשיר בכל החלילים והכלים, ואלו דברים מאוד מאוד גבוהים וחשובים, אבל מן השמים רוצים שיהיה לנו קשר נוסף עם ר' שמעון, כשסוגרים את מירון, וכל אחד חושב בביתו מה אני יכול לעשות כדי להתקשר עם ר' שמעון, וזה גורם שאנשים יפתחו את ספר הזוהר להתקשר עם התנא, מה אמרו גדולי ישראל האחרים? עוד לא שמעתי מה אמרו, גם בקורונה עוד לא שמעתי מה אמרו.

אותו דבר בנוגע לאומן, רבינו אמר שחייבים לבוא, אבל רבינו גם רוצה שיהיה לנו קשר איתו עם ליקוטי מוהר"ן, ובפרט לאחרונה שעושים מן השמים שיהיה כל כך קשה לנסוע לרבינו, זה לא אומר ח"ו שלא רוצים מן השמים שניסע לצדיק, בוודאי צריך לנסוע לצדיק, אבל גם רוצים שיהיה לנו קשר כל השנה עם הצדיק על ידי לימוד ספריו הקדושים, ל"ג בעומר זה פעם בשנה, ומה קורה אחרי זה, אני רואה את האנשים שיורדים מההר אחרי שכיבו את ההדלקה, הפנים כבויים, הרי עבדו קשה והיה הרבה פארענצ'עס, ומה עכשיו, קח את הזוהר קח הגמרא והמשניות, כל כך הרבה מימרות, ר' שמעון אומר ר' שמעון אומר.

הרי בזוהר כולי עלמא מודה שמותר לגרוס בדרך הלימוד, על גירסת משניות צועקים עלי שזה לא נחשב לימוד, וכן על גמרא, אבל בזוהר אפשר להיות באחדות, כשמישהו אומר לך שדרך הלימוד בגמרא לא נחשב ללימוד ורק זוהר לומדים כך, אז תשאל אותו – לא למעשה – איפה אתה אוהז בזוהר? סיימת פעם את ספר הזוהר? סיימת פעם את תיקוני זוהר?

לפני שהגעתי לארץ ישראל, אמרתי למגי"ש ר' משה שמואל, שאני מגיע לארץ ישראל אני רוצה להיות כמה ימים רק עם הבחורים, אני

ואתה צריך ללכת למקווה.

שלנו, עם זה אנחנו נישאר, ולא נצטרך לשיר אחרי זה שנשארו לכד בדרך הביתה מהצדיק, כי אנחנו נשארים עם הצדיק, ולא ניבהל כשיצחקו עלינו שאנחנו אומרים גמרא, כי אנחנו מקושרים עם ר' שמעון, וכי נשב עם הפיצוחים ונעשה סיומים עליהם, סיימתי שקית פיצוחים, סיימתי בקבוק קולה, ברציפות, אשרי הבחור שיושב בפניה וגורס עוד ועוד משניות.

אתמול במירון הבחורים ספרו ומנו את הלימודים שלהם, כל אחד סיפר כמה פעמים סיים משניות, אחד עשרים ואחד שלושים, ובחור אחד אומר לי שהוא ממש מתבייש כי הוא סיים רק חמש פעמים ששה סדרי משנה, וכי זה בזיון? בואו נלך לזקנים ונשאל אותם אם סיימו פעם אחת משניות בחיים שלהם, כל לילה סיימו את המגש של השניצל והקערה של הפופקורן, אבל משניות לא סיימו פעם אחת, ועוד יש להם זכות להגיד דעות אם היכל הקודש זה ברסלב, והוא עוד זוכר את מוהרא"ש לפני שקראו לו מוהרא"ש, אבל הוא לא סיים משניות, והבחור שמע אותו ונבהל ממנו, והוא ממש חייב לשלוח עוד מכתב לראש ישיבה לשאול האם זה באמת נחשב ללימוד התורה, אולי סתם מבטלים את הזמן.

קודם נכנסו אלינו לדירה במירון ורוקנו שם את כל האנשים, ב"ה שאבא שלי תושב מירון, ומותר לו להיות שם עם ילדיו, אבל את כל השכנים הוציאו שמה, כל העסקנים וכל המשוררים, ומה יש להם לעשות עכשיו? לפתוח את הזוהר, לפתוח את הגמרא ולגרוס, להכין נטילת ידיים, אלו הדברים שהם יכולים לעשות עכשיו, יש עוד המון דברים לדבר עליהם של התנא הקדוש רשב"י, ועוד חזון למועד.

ד' יעזור לנו להישאר חזק אצל רבינו, ולא להיבהל מפלוני ואלמוני, ושנוכל להישאר מקושר עם רשב"י בכל השנה, חסידי ברסלב היו אומרים תהלים בכל מקום, ובאמצע היו

היום ב"ה פתוח המקוואות כל היום, מצד אחד זה מעולה, כי גם מי שקם באיחור יכול ללכת למקווה, לא כמו פעם שהיו סוגרים בעשר בבוקר, אבל מצד שני הבן אדם דוחה את המקווה לסוף היום, וממש חבל שיעבור היום בלי מקווה, אני לא רוצה לזלזל בזה, כי בלילה זה גם טוב, אבל עוד יותר טוב ללכת בבוקר, וכח הזוהר והתיקונים לסחוב את האדם למקווה, זה כבר רווח.

הל"ג בעומר שלנו והשייכות שלנו עם ר' שמעון יהיה לימודי ר' שמעון, אין ספק שמי שיכול לבוא למירון צריך לבוא, ומי שיכול להיות בהדלקה, שיבוא להדלקה, ויתעורר בשירי ההתעוררות שיש שם, אבל אחרי זה הולכים הביתה, ואנחנו נישאר עם ר' שמעון.

ר' שמעון מדבר בזוה"ק בחשיבות ובנחיצות ענין הנטילת ידיים כל בוקר, ואומר שם שמי שמכין לעצמו נטילת ידיים נקרא קדוש, ולהיפך להיפך, וברוך השם ראיתי את הבחורים שלנו בדירה במירון איך שכולם מקפידים על זה, הם נמצאים דירה לידי, בשש בבוקר נכנסתי וראיתי שכולם יושנים וליד כל אחד יש קערת נטילת ידיים, אלו בחורים של ר' שמעון, אנחנו נקשר את עצמינו עם ר' שמעון, נכין נטילת ידיים ונהיה בבחינת קדוש.

כשחוזרים מאומן וההדלקה כבר כבויה, מה עושים עכשיו, מסתכלים מה ר' שמעון אומר בפרשת קדושים, רבינו מביא את זה בליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ע"ד אית מאן דלעי באורייתא ומגמגם בה בגמגומא דלא ידע, כל מלה ומלה סלקא לעילא, וקודשא בריך הוא חדי בהאי מילה וקבל ליה ונטע ליה וכו' ואתעבדו מאנון מילין אילנין רברבין ואקרוון ערבי נחל, כשיהודי עומל בתורה, והוא לא מבין כלום ומגמגם, הוא רק אומר מילים, הקב"ה מאוד שמח עם כל מילה שהוא אומר בתורה, והקב"ה נוטע את המילים האלו ויוצא מזה אילנות טובות, זה הר' שמעון

האחרונה? לפני שנה? זה שאמרת שהאוכל טעים, זה מאוד יפה, כי האוכל באמת טעים, אפילו לא השארת לה כלום.. ואם לא תגיד אתה לא תקבל אוכל, זה לא נחשב למילה טובה, תגיד כמה אתה מעריך אותה, וכמה אתה שמח במתנה שהקב"ה נתן לך שהתחתנת איתה.

יש דבר נפלא בתיקוני זוהר, ר' שמעון אומר שבשבת קודש חייב האדם להוסיף בכל דבר יותר, בכל יום אוכלים ככר אחד, בשבת יש לחם משנה, בכל יום מדליקים נר אחד, בשבת מדליקים שתיים, בכל יום אוכלים שתי סעודות ביום, בשבת אוכלים שלש סעודות, בכל יום יש שלום בבית, בשבת חייב להיות שלום כפול, להתפייס בבית, כי האדם שיש אצלו מחלוקת בבית, יכול בשבת לעשות שלום, אבל כשיש שלום בבית זה הרבה יותר קשה, כי יש אדישות והכל טוב, ואומר רשב"י שהאדם חייב בשבת קודש לפייס אותה במילים טובות ולהרבות יותר את השלום. ומישהו הביא לי לאחרונה ספר שמישהו הוציא כאן בארץ ישראל על תיקוני זוהר, מישהו חוצפן, הוא ליקט את כל הקטעים על גדולת שבת קודש, וגם הקטע הזה נמצא שם, אבל הוא הוציא את החלק הזה בקטע, כי בראש שלו זה לא מתאים.

קיבלתי לאחרונה מכתב מאחד מבתי המדרש של היכל הקודש, לא מכאן, אני אשמח מאוד לקבל את זה גם מהבית מדרש כאן, נראה לי שהדפיסו את זה השבוע בעצתו אמונה, הגבאי כותב לי מכתב שכבר מתאפק חצי שנה להגיד, אבל כל הבית מדרש מפורק לגמרי, לא מתפללים בזמן, ואפשר לשמוע באמצע התפילה אנשים מדברים, ובסוף הוא כותב לי בדרך אגב, שיש אהבה גדולה בבית המדרש, כתבתי לו, שהוא ממש החיה אותי עם זה, תארו לעצמכם שמתפללים בזמן ואף אחד לא מדבר באמצע התפילה, אבל יש שנאה גדולה ואף אחד לא יכול להסתכל על השני, מי צריך בית כנסת כזה.

פורצים בבכי, וביקשו, ר' שמעון אני צריך ישועה, ולא דווקא במירון, כי כשיהודי לומד זוהר ותיקונים הוא זוכה שרשב"י כל הזמן לידו, רבינו מביא את זה, והיום מביאים את זה גם בשם המאור עינים, שבשעה שיהודי לומד ספר של הצדיק הרי זה כמו השתטחות על ציונו של הצדיק, צריך להביא לכאן את הספר, רבינו אמר ללמוד את כל הספרים של כל הצדיקים, וידוע שהמאור עינים היה מאוד מקושר עם רבינו, היה שנה אחד בליל שבועות, שהוא רקד עם רבינו כל הלילה, מאחרי הסעודה עד עלות השחר, היה אהבה גדולה ביניהם, ומעשה שטן הצליח שיש היום פירוודים מיותרים, חסיד ברסלב חייב לאהוב כל יהודי ויהודי, כולם צדיקים כולם אהובים וברורים, מה לעשות שאנחנו בגלות, רבינו מביא את דברי הזוהר, אנן בחביבותא תליא מילתא, זו הדרך שלנו, חביבותא.

אני רוצה להזכיר לכם עוד דבר שרשב"י אומר בתחילת ספר הזוהר, בפרשת בראשית, ר' שמעון מלמד אותנו איך לדבר יפה בבית, איך אדם הראשון דיבר יפה לאשתו, ואמר לה שכל הבריאה כולה הם חיות נגדה, ויאמר אדם זאת הפעם וגו' לזאת יקרא אשה, רק את אשה, אבל כולם הם בעלי חיים ולא חשובים לכולם, ככה דיבר אליה מילים פשוטות מאוד, אבל ככה מדברים, ואף שזה פלא גדול כי לא היה שום אשה נוספת אז, אבל ככה צריך לדבר, אצל רבינו היה שלום בית דבר כל כך חשוב, שבוע שעבר היה כתוב בעצתו אמונה, ממוהרא"ש על המילים 'עצם מעצמי', וכי כשכואב למישהו היד, הוא ילך לרופא לבקש שיחתוך לו את היד וזהו, או אם כואב לו האוזן, וכי ילך לרופא שיחתוך לו את האוזן וזהו, בוודאי שלא, ינסו לעשות הכל להציל את היד והאוזן ולרפאות, אותו דבר זה עם האשה, עצם מעצמי, היא חלק ממני, ולא אלך לחתוך ולהפריד וזהו, אלא לעשות הכל להציל את הבית, כל מה שאני אומר לכם, זה לא ממני, אני שמעתי הכל ממוהרא"ש.

מתי אמרתם מילה טובה בבית בפעם

זוג שטוענים שלא מצליחים לישון מוקדם, וכל היום למחרת לא מצליח להם בגלל זה, קמים מאוחר וכו', אמרתי להם, כל עוד שיש בבית הזה אחוה ורעות, אין בזה שום בעיה, אם הולכים לישון בזמן אבל יש שנאה בבית, ירחם השם ויציל אותם, תראו לשמור כאן על אחוה ורעות בין החברים.

- מתי אתם אוכלים ארוחת ערב? יש מקומות שאוכלים בזמן מדוייק, בחמש וחמישים דקות, אם איחרת אין ארוחת ערב, זה לא בית יפה, בית יפה זה שיש שם אהבה ואחוה ורעות, וארוחת ערב יאכלו כשיכולים, פעם אחת הולכים לישון מוקדם ופעם אחת הולכים לישון מאוחר יותר, לפעמים יש בני

***

שיחות שנאמרו בימי הביקור בארץ הקודש

הדואר מתיבת הדואר שלו, והוא מראה לבחור, תראה בדיוק הגיע הדוור והביא כאן מכתב להראות לך איך זוכים לקדושה, הוא הביא תשובה לשאלתך, הוא פתח לו הזמנה לחתונה ומראה לו שכתוב שם בשבת אויפרוף, קידושא רבא אחר התפלה, אם אתה רוצה לזכות לקדושה רבה, זה אחרי התפילה, אם תתפלל על זה, תזכה לזה, יש אנשים שחושבים שקדושה רבה זה הערינג וגאלע וקישקע, הכוונה לקדושה, להיות ירא שמים, אם תבקש כל יום מהקב"ה שאתה רוצה לזכות לקדושה, תזכה לזה.

היום בבוקר קמתי כאן לטייל התבודדות, ממש א מחיה, יצאתי החוצה לכביש החיצוני של מירון, אתם מגיעים כל יום עד לישיבה יש לכם זמן של התבודדות, אני לא יודע מה יהיה כשנפתח פנימיה לישיבה בירושלים, ליד הישיבה, מתי תלכו התבודדות בבוקר, אולי צריך להרחיק את זה לפחות עשר דקות הליכה, שתוכלו ללכת קצת התבודדות, חייבים ללכת התבודדות, הכי טוב זה בבוקר, האויר נקי ועדיין לא חם כל כך.

בבא מציעא דף פט. בירושלים עיה"ק

שלוש עליכם חברים יקרים תלמידי היכל הקודש, שמחה גדולה היא לי שאחרי צפיה כה גדולה אנו זוכים להתראות, הייתי כותב לכם מכתבים בכל ערב שבת שאני מתגעגע ורוצה לבוא, עד שהבנתי שאתם צוחקים מזה, אם אתה רוצה לבוא, תבוא, ולכן הפסקתי לכתוב את המכתבים, אבל זה ממש

אחרי לימוד הגמרא דף פד. באתרא קדישא מירון

• אנחנו יודעים היום איפה טמון רשב"י ואיפה ר' אלעזר בנו, כי כך גילה האריז"ל, הוא גילה לתלמידו ר' חיים ויטאל את כל קברי התנאים בארץ הקודש, כי הכל היה מדבר שממה, סבא שלי זצ"ל אמר לי תמיד שהוא יודע איפה פתח המערה, כפי מה שקיבל מהמקובל ר' אשר זעליג מרגליות, וזה לא המקום למטה שיש שם את הדלקת הנרות, זה מיועד לאנשים אמריקאים לעשות מהם כסף, הוא לא רצה לגלות איפה, הוא אמר שיש להם בקבלה איש מפי איש איפה זה, ולא רוצים שהערב רב ידעו ויעשו שם דברים וכו'.

• אתם רוצים לדעת איפה פתח המערה? יש לכם כח לעלות את כל ההר? לא צריך לעלות עד למעלה, אני אראה לכם, כאן בפה, זה פתח המערה, כל אחד בפה שלו, תגידי: רבש"ע אני רוצה להיות ירא שמים, רבש"ע אני רוצה עיניים נקיות, אני רוצה מוח נקי, רבש"ע אני רוצה להיות בשמחה, זה פתח המערה.

• הייתי פעם בחתונה וראיתי בן אדם לוקח סולם ענק ומניח על פיו, ואמר לי אחד מחסידי ברסלב, תסתכל, שאלתי מה אתה רואה, הוא ענה לי, תראה איך כל המדרגות בסולם מונח בתוך פיו, כשיהודי מדבר אל ד' בפיו הוא יכול להגיע למדרגות הגבוהות ביותר.

• הרה"צ ר' יצחק מיכנאל שהוא צדיק גדול, סיפר לי, שפעם אחד הגיע בחור אחד למוהרא"ש ושאל איך אפשר לזכות לקדושה, מוהרא"ש בדיוק היה באמצע להוציא את

באופן של חרב, דקירות ופגיעות, וזה הברכה של מי שמקיים אם בחוקותי תלכו, ההולכים בחוקותיו של הקב"ה, שיזכו שלא יעבור בארצם חרב של שלום, דקירות ופגיעות אחד ברעהו.

• אותו דבר זה בבית, עם האשה ועם הילדים, לא לפגוע אחד ברעהו, אם רוצים להגיד לילד לעשות ברכה, לא אומרים לו למה עשית כל כך בקול, תעשה בשקט... תדברו איתם בכבוד ובדרך ארץ, מלמדים לא קולטים שמדברים עם הילדים הרבה פעמים בציניות, ומזלזלים בהם, או בצורה הפוכה, וממש חבל, כי ילדים לא מבינים כשמדברים אליהם בצורה הפוכה, כשרוצים שמישהו ילך מהר, לא אומרים לו למה אתה רץ תלך לאט, הוא לא יבין, תדברו אל הילד ישר ובכבוד.

• ב"ה זכינו ל"ג בעומר יפה, האש כבר כבוי, והאקשן עם המשטרה כבר מאחורינו, ומה עכשיו? עכשיו ניקח את הגמרא ונלמד קצת גמרא בכל יום, ניקח משניות ונלמד קצת משניות בכל יום, וכך יהיה לנו קשר עם ר' שמעון בכל יום, מימרותיו של ר' שמעון הנמצאים במשניות ובגמרא.

• אחרי כל חג גדול, יש אכזבה, אנשים מוצאים את עצמם אחרי פסח ואחרי שבועות, ושואלים את עצמם, מה עכשיו? עכשיו יש גמרא ומשניות, דיברתי עם אברך בשבת, והוא אומר לי שהיום כל כך גדול בשעות אחה"צ, אין לו מה לעשות, כבר ישן והשכיב את ילדיו, וכבר למד ח"י פרקים משניות ושאר הלימודים ועדיין אין לו מה לעשות כל כך הרבה שעות, אמרתי לו תאר לעצמך שלא היה לך דרך הלימוד, מה היית עושה, היית משתגע לגמרי, נס שיש לנו את דרך הלימוד, וכך יש לנו כל יום, יום יפה, גם אם זה כבר אחרי ל"ג בעומר, וזה אחרי חג הפסח ושאר ימים טובים, לומדים קצת גמרא וקצת משניות.

• כמה צריך להודות, שאנחנו נמצאים בד' אמות של היכל הקודש, אתמול בדרך בכביש שש,

לא היה שקר, מחודש חשוון אני רוצה לבוא, אבל היה לי בעיה עם מסמכי הנסיעה שלחתי אותם לאומן שלא אצטרך להיות שם בשטח, למעשה זה לא עזר, אני חייב לנסוע לאומן לסדר דברים לגבי הבנין באומן, ואני מאוד מודה לד' שזכיתי להגיע לארץ הקודש.

• אני שמח להיות כאן בבית המדרש, יש כאן הרבה דרך ארץ בין החברים, זה דבר נדיר היום שאנשים ידברו ביניהם בכבוד הדדי, זה מראה על יראת שמים שיש עליכם, אני מגיע ממקומות מאוד חשובים, אבל כאן אני רואה דרך ארץ, בעולם היום אברכים ובחורים מדברים זה לזה בצורה של פגיעה זה בזה, חבר טוב פוגע בחבר שלו, כך זה סגנון הדיבור, נכנסים אחד בשני, ודבר כזה נקרא אצלם 'חברים', וכך הם נוסעים יחד לטיולים, כמו לקרעסטיר, ולשבתון וכדומה, מי שיש לו קצת יראת שמים, אפילו רק טיפה, לא יכול לדבר בצורה כזאת, ולא יכול לשמוע איך שאנשים פוגעים אחד בשני.

• לא עובר שבוע שאני לא מקבל דרישות שלום מהבית הכנסת כאן בירושלים, ומבית הכנסת מבני ברק, וברוך השם עכשיו פתחו בית הכנסת בבית שמש, והכל באופן של דרך ארץ, לדבר יפה אחד עם רעהו, ברוך השם שבוויליאמסבורג איפה שהישיבה נמצאת, אין לנו מקווה משלנו, כי אם היה לנו מקווה הייתי שוכח איך העולם מתנהג... וככה אני רואה איך אנשים מדברים זה מזה, כל פעם אני הולך למקווה אחר באיזור, ואני שומע איך אנשים מדברים זה עם זה, איך אנשים מדברים עם החבר הכי טוב שלהם, עם סכינים כמדקרות חרב, כדברי הפסוק במשלי, כמתלעלע היורה זקים חצים ומות וגו' ואמר הלא משחק אני.

• חשבתי היום בקריאת התורה על הפסוק וחרב לא תעבור בארצכם, ורש"י אומר, אפילו חרב של שלום לא תעבור בארצכם, מה זה חרב של שלום, שאחד פוגע בחבירו באופן של שלום, שני חברים טובים מדברים זה עם זה

אומרת עקימת שפתיים הוי מעשה, זה המעשה שצריך לעשות, אנשים אומרים חייבים לעשות משהו לשידוך, חייבים לעשות משהו למען פרנסה, חייבים השתדלות, והגמרא אומרת מה צריך לעשות, עקימת שפתיים הוי מעשה.

ר' נתן היה אומר, בעולם אומרים שאם עושים הקב"ה עוזר, ואני אומר שאם הקב"ה עוזר אפשר לעשות, עקימת שפתיים הוי מעשה.

למה כעת כשהגעתי לארץ ישראל, אני רוצה ללמוד אתכם דווקא את הדרך גמרא, על אף שיש כל כך הרבה שיעורים ועניינים, ארון מלא בספרים, כי דף גמרא זה משהו שחייבים, כל יהודי חייב לפתוח כל יום את הגמרא, אולי כשאיזה בחור או אברך יראו כמה חשוב בהיכל הקודש ללמוד את הדרך, ורואה כמה שאני מתאמץ לזה, אולי זה יגרום לו לפתוח את הגמרא.

ואין ספק שלימוד הדרך חשוב מאוד, אבל יש אנשים שלא מסוגלים ללמוד בסדר הזה בדווקא, כי אז יש לו כל הזמן השלמות, אז שילמד בסדר שלו, המשנה אומרת אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה, ומסביר מוהרא"ש בשם צדיקים, שיש אנשים שנולדו במזל של 'לא תפנה', שלא מצליח להסתדר, תמיד הוא נשרך מאחורה ולא מסודר, ולכן לא יחפש דווקא ללמוד בסדר של הדרך, כי יהיה לו המון חורים, וכל הגמרא קרעים קרעים ומאבדים את החשק, ולכן טוב לעשות סדר בש"ס מהתחלה, לא חייבים לקנות מיד את כל הש"ס, מתחילים את מסכת ברכות, היום שורה אחת ומחר שתי שורות, ואם אחרי זה לא הצלחת ללמוד יום שלם, ולמחרת קמת עם התעוררות והצלחת ללמוד עוד שורה ואחרי זה חצי שורה, ופתאום תראה איך אתה לומד עמוד שלם, ואחרי זה דף שלם.

בחור או אברך בהיכל הקודש שעונה, שאין לו שיעור בש"ס הוא סתם בטלן, כי הוא יכול לפתוח את מסכת ברכות וללמוד כמה מילים ולהגיד יש לי שיעור, וישאלו אותו

הודיתי לקב"ה כל הדרך, כי בכל כמה ק"מ יש שם לוח 'נתקעת בשול?' רחמנות מי שתקוע בשול, אנשים תקועים במקום שחושבים שרק זה הענין של רבינו ורק זה, והיכל הקודש זה לא ברסלב, וחיב עליהם שלא מקבלים את החיזוק היפה והשכל והעצות שמוהרא"ש השאיר לנו, העיקר שהוא צועק שעה שלמה בספירת העומר, מה אתה צועק, מי עשה לך רע, תדבר יפה אל הקב"ה, מה אתה עונה העיקר שיהיה מצב, זה ליצנות, כולם ביחד צועקים בקולות, אם מישהו פתאום מרוב התהלכות וגעגועים מתחיל לצעוק זה דבר מבורך, כמו שר' שמואל שפירא צעק לבו אל ד', אבל לכתחילה אוספים את כל הבחורים וכולם ביחד מתחילים לצעוק בקולי קולות, מה הענין בזה, עכשיו צריך לצעוק, זה פשוט הצגה אחת גדולה, כשיהודי מתגעגע בעצמו להקב"ה שיצעק כמה שיותר ויאריך כמה שרוצה, אשריו ואשרי חלקו, אבל לאסוף את כולם לצעוק ביחד שעה ארוכה, מה הענין בזה, אני מודה להקב"ה שהגעתי להיכל הקודש.

אשרי מי שיש לו צדיק שמורה לו מה לעשות, מה לעשות עכשיו? לפתוח את הפה ולדבר אל ד', ומה עכשיו? לך הביתה לעזור לאשתך, ומה עכשיו? תגיד מזמור תהלים, ואם אתה מרגיש קר, תגיד את זה בקרירות, ואם אין לך כח ללבוש את הכובע, אל תלבש, אבל תגיד מזמור תהלים.

אני לא רוצה להפריע לכם, אתם צריכים ללכת לעבודה, באמריקה אומרים שכשנפטר גאב"ד ירושלים הגרי"ח זוננפלד הכריזו על ביטול מלאכה, אבל עוד לא הכריזו מתי חוזרים לעבודה, ולכן מאז לא עובדים כאן, אבל אני רואה שיש לכם ב"ה סדר היום, תמשיכו בשלכם, ולקראת ערב יהיה כאן שיעור בעז"ה.

בבא מציעא דף צ. בירושלים עיה"ק

למדנו היום פסק הלכה כמו בברסלב, הגמרא

עם מורה דרך, ולא להיכנס לבור בלי תחתית, אני לא יודע מה קורה כאן עם כרטיסי אשראי, אבל באמריקה הציבור חי על כרטיסי אשראי, מוציאים כרטיס מכל בנק, כל בנק נותן מסגרת של עשר אלף דולר, ואחרי זה יש אפשרות לא לשלם מדי חודש, אלא לדחות את זה עד שנה, ובסוף שנה הוא נופל ופושט את הרגל, כי כשהאדם חושב שהוא צריך להביא את הכסף עד סוף שנה, הוא חושב עד אז אני בטח ירויח כל הכסף, ומגיע סוף השנה והוא לא שילם מתחיל להצטבר ריביות גבוהות, ירחם השם, ואחרי זה שבע שנים הוא לא יכול לעשות שום עסקים על שמו, ואחרי זה מתחילים את הגניבות מחדש, וכי אלך למקום שנותנים לי לגנוב.

צריך להודות להקב"ה שיש כאן ד' אמות שמדברים יפה אחד לשני ויש אהבה בין החברים, וצריך תמיד להיות בהתחדשות, אין כזה דבר שאברך יגיד אני כבר כאן בהיכל הקודש, חייבים כל יום להתחדש, ללמוד כל יום ספרי רבינו, ולהקשיב כל יום לשיעורים.

היה שווה לי להגיע לארץ ישראל לראות את תלמידי הישיבה, [נפנה לבחור אחד שרוצה לנסוע לאמריקה, ואמר לו:] אני לא רוצה לדחות אף אחד שרוצה לבוא לאמריקה, אבל אני אומר לך שאם תבוא לאמריקה, תראה כמה שהישיבה כאן היא ישיבה טובה, אין כלום באמריקה, וראש הישיבה שם, נותן יותר פסקים לבחורים ומעמידם על הדרך הנכונה, אני רוצה לרשום את בני כאן בישיבה, זה ישיבה כל כך טובה, ישבתי עם הבחורים במירון, בחורים טובים, כולם יראי השם, בעלי מידות טובות, כשאין מסגרת רגילה רואים כמה הם יראי שמים, אשרינו שמדברים כאן לבחורים מענייני קדושה, הבחורים יודעים להתרחק מאנשים חולים, אם מישוהו רוצה לגעת בהם הם יודעים להבריא אותם, ירחם השם איזה סיפורים שמעתי כאן בימים האחרונים, ד' יעזור שיהיה לכם המון הצלחה.

היכן אתה אוחז, הוא יענה איפשהו באמצע ברכות, וישאלו איפה בדיוק, הוא יענה נראה לי בשורה השניה, זה כבר לא משנה, יש לו שיעור בש"ס, וכדי לחזק את לימוד הגמרא באתי לתת לכם שיעור להראות את החשיבות.

- כל אחד ילמד לפי הבחינה שלו, אחד עם חברותא, ואחד יושב בשיעור, העיקר ללמוד גמרא, מי שלומד גמרא יהיה בסוף ירא שמים, במירון סיימנו את ספר התיקונים, וציינתי לעצמי לשון נורא בסוף הספר, שהאדם הלומד תורה זה כמו האדם שמביט בעיניו של הקב"ה, אהבה גדולה לד', פנים בפנים, כמעט כל דף בזהר מדברים על חשיבות התורה הקדושה.

- מאוד נחמד כאן בבית מדרש, אנשים שמורגלים בטוב לא קולטים את הטוב שיש כאן, אם תצאו החוצה ותראו את השפה נוראה שיש היום, תבינו כמה טוב כאן, הרבה אנשים הגיעו למוהרא"ש והלכו, ולכן אנשים אמרו לי בתחילת ההתקרבות הרי עוד מעט אני גם הולך ממוהרא"ש, והאמת היא שאם הייתי מחפש עבודות גדולות כנראה שיש מקומות עם עבודות יותר גדולות, אבל אני חיפשתי מקום פשוט ונורמלי, מקום שילמד אותי את הדברים הפשוטים ביותר, שאבא זה דבר חשוב שאמא זה דבר חשוב, ואם הם אומרים משהו לא עונים, ואפילו אם עשית להם משהו אל תחכה לכלום, כי אתה לא עשית כלום בשבילם, עשית למען הקב"ה ומצוותיו, חיפשתי מקום שילמד אותי לדבר יפה בבית, ואפילו היא צועקת, אני חייב לעשות רצון השם, לדבר יפה לאשתי, וזה מה שהצדיק מזכיר לי כל יום, ואף אם היא היום לא מדברת איתי, אני אמשיך לכבד אותה.

- כל מי שמקבל התקפת עצבים יכול ללכת מהיכל הקודש, אבל כל עוד שאתה בריא אין לך מה ללכת, כי זה המקום הבריא והפשוט, עם השכל הכי נורמלי וברור, מי עוד יגיד לך לא ללוות כסף, מי ילמד אותך להתאפק עם ההלוואות ולבקש את זה מהשי"ת ולהתייעץ

בביקור בתלמוד תורה בבני ברק

זה שיהיה כאן הנהלה שיסכימו לקחת את זה בידיים, ואמר שכך עשה בעת שהקים את הבית פיגא בויליאמסבורג, שעלה לביתו של ר' יעקב לעזער, וביקש שיעזרו לו בפתיחת הבית פיגא.

כשנשאל מה לעשות שיש בנות שמדברים אצלם בבית בעברית, ואמר שצריך הרבה סבלנות ועם הזמן הכל ישתנה, וגם באמריקה היו בנות שלא ידעו מילה אחת באידיש, דיברו רק באנגלית, ובסוף מדברים אידיש הכי טוב, ואמר למנהל, שצריך לדעת שבכל מקום יש מנהגים אחרים, ואם הוא רואה שיש מקום שהילדים הולכים לבוש קצת אחרת, שלא יחשוב שזה לא היכל הקודש, כי בהיכל הקודש מגיעים אנשים מכל מיני מקומות, ולאט לאט כולם מתחברים לתכלית הנרצה, והראה את דברי רש"י בבא מציעא שבמקומות שבאים מכל מיני מקומות אחרים אין מנהג המדינה.

שאלו אותו: האם ראש הישיבה בש"י, וענה: ראש הישיבה שמח [די ראש ישיבה איז פליישיג? די ראש ישיבה איז פריילעך!], ואמר שקשה לו לאכול בהיותו בדרכים, אבל בגלל שיש כאן פירות ארץ ישראל ורוצה לברך 'על פרותיה', לכן הוא יטעם מהפירות ויברך.

נשאל מאחד האם להיכנס להלוואות ולקנות דירה, וענה שבוודאי שצריך לקנות דירה, ואף אם יצטרכו ללוות ולגלגל, כמוכך ללוות רק עם חשבון מסודר שיודעים איך להחזיר, ואמר השואל, שכל עוד שלא קנה דירה, הוא יושב בביתו ולומד עצתו אמונה במנוחה, מבלי לגלגל הלוואות, ואמר לו ראש הישיבה, שאפשר ללמוד עצתו אמונה גם בבית שקנו ולא רק בשכירות.

בעת ביקורו הביאו בחורים משיבות שונות מכשירים מכלים שונים, ששברו והביאו לו למתנה, אחרי ששמעו את הדרשות בגנות הכלים.

- הילדים בחדר ישבו בדרך ארץ גדול, והעיר למלמדים, שכנראה הזהירו אותם באזהרה כפולה וחמורה לא לזוז כשראש הישיבה מגיע, וכשאחד הילדים התחיל להתנהג קצת לא בדרך ארץ רצה המלמד להעיר לילד, ואמר לו ראש הישיבה: עכשיו אני המלמד כאן.

- ראש הישיבה שאל את כל ילד שיספר לו מעשה של תפילה, וביקש מהמלמד שיאמר על כל ילד איזה דבר טוב, וראש הישיבה שיבח את כל ילד עם הדבר הטוב שהמלמד אמר עליו, וחילק ממתק לכל ילד, ואמר לילדים אני הולך לבחון אתכם מאוד קשה, אני בוחן בתקיפות, ופתח חומש ושאל מה הפרשה, ואח"כ סיפר להם סיפורים יפים מחז"ל על ענין אהבת חברים, ואמר למלמדים שכדאי להם לעשות את הסיפורים עם הילדים בצורה של הצגה, למשל הסיפור שר' פנחס בן יאיר עבר את הנהר, אז הם יכולים לעשות נהר מכסאות, ולעבור באמצע.

- שאל את אחד המלמדים, מה עשית קודם לכן? וענה שישב בכולל, ואמר: כולל? אה? מה עשית שם, עכשיו אתה יושב עם הילדים ומכניס בהם שיש הקב"ה בעולם וכי יש דבר טוב יותר מזה, ושאל אם אשתו מסכימה לזה, ואמר שהסכמה אין הכוונה שהיא אומרת לו איזה זכיה שבעלי מלמד, אלא הכוונה שהיא לא רוצה לפרק את הבית בגלל זה...

- המלמד אמר על אחד הילדים שאינו מתפלל, ואמר לו ראש הישיבה שלא ידחוק בו, ועם הזמן זה יגיע, ושאל המלמד שוב, מה אפשר לעשות שזה יגיע, וענה, לציית [לציית למה שאמרו קודם, לא לדחוק].

- כשהגיע לבית המדרש בבני ברק, נשאל על ידי הגבאים אם להשקיע במקום לבנות עזרת נשים וכו', ושאל כמה עולה ההשקעה, ואמר שאם יש חוזה לכמה שנים זה שווה.

- בעת האסיפה אודות הקמת בית פיגא בבני ברק, אמר, לא לדאוג כלל על כסף, מה שצריך

הוא יכול להתפלל, רבש"ע אני רוצה לעשות דיאטה, אבל הוא יכול להתבודד ולהגיד, רבש"ע אני כבר ניסיתי כל מיני סוגים של דיאטה, ותמיד כשאני רואה את הצלחת אני שוכח מהכל, רבש"ע אני כל כך מתבייש מעצמי, מה עלי לעשות, אני יודע שזה לא בריא בשבילי למה אני לא יכול להתאפק וכו', כדרך שמשיחים את הלב לחבר טוב.

• אחד הבחורים ביקש שיזכרו אותו על שידוך, ואמר שיש לו אחות לפניו, ונשאל אם האחות מקורבת להיכל הקודש, ואמר שלא, אמר לו ראש הישיבה, הרי ברגע אחד אתה יכול לקרבה, תשאל אותה אם היא רוצה בעל שיכבד אותה ושידבר אליה יפה, ותגיד לה שיש כאן ראש ישיבה שכל היום דופק בראש לתלמידיו שצריך לכבד את האשה וצריך לדבר יפה בבית.

• אחד שאל איך יכולים להתקרב אל ד', ואמר לו ראש ישיבה שבליקוטי תפילות על ההקדמה של ליקוטי מוהר"ן כותב ר' נתן: רבוננו של עולם תן בלב הצדיק הקדוש והנורא הזה, ובלב כל הצדיקים האמיתיים לבל יסתירו פניהם ממני. ולכאורה זה פלא למה לא מתפלל שהקב"ה לא יסתיר פניו, אלא על כרחך שאי אפשר להתקרב אל ד' מבלי הצדיק, ולכן הרוצה להתקרב אל ד' יבוא אל הצדיק וילמד את ספריו, וישמע את החיזוקים והדיבורים מהעצות של הצדיק.

• אמר לכמה אברכים שהגיעו לשדה התעופה, שלא יבואו שוב, ואין להם מה לחוש, כי הוא יגיע לבני ברק, וכעת הראה לכולם שהענין הוא בני ברק, לשם הגיע בתחילה ולשם הגיע בסוף.

• אחד שאל מה ההבדל בין תפילה להתבודדות, ואמר לו, למשל בן אדם רוצה לעשות דיאטה,

***